

## برخی از مهم‌ترین نشانه‌های آوایی

۱. صامت‌ها (همخوان‌ها)

نشانه آوایی	توصیف آوایی	معادل فارسی یا غیرفارسی	مثال	آوانوشت
p	انسدادی، دولبی، بی‌واک	پ	پاک	pâk
b	انسدادی، دولبی، واک‌دار	ب	بال	bâl
t	انسدادی، دندانی، بی‌واک	ت، ط	تند	tond
ts	انسدادی - سایشی، دندانی، بی‌واک	دوانی: تْسُ	دوانی: تْسَ (= چاه)	tsa
d	انسدادی، دندانی، واک‌دار	د	دانه	dâne
dz	انسدادی - سایشی، دندانی، واک‌دار	دوانی: دُزْ	دوانی: گُندُزْ (= زنبور وحشی)	gondz
k	انسدادی، نرم‌کامی، بی‌واک	ک	کار	kâr
g	انسدادی، نرم‌کامی، واک‌دار	گ	گلاب	golâb
q	انسدادی، ملازی، واک‌دار	ق، غ	قلم	qalam
'	انسدادی، چاکنایی، بی‌واک	همزه، ع	بعید	ba'id
č	انسدادی - سایشی، لثوی - کامی، بی‌واک	چ	چپ	čap
ǰ	انسدادی - سایشی، لثوی - کامی، واک‌دار	ج	جان	ǰân
f	سایشی، لبی - دندانی، بی‌واک	ف	فرشته	ferešte
v	سایشی، لبی - دندانی، واک‌دار	و	وزن	vazn
θ	سایشی، دندانی، بی‌واک	عربی: ث	گله‌داری: ثیب (= سیب)	θib
ð	سایشی، دندانی، واک‌دار	عربی: ذ	گله‌داری: بیذ (= بید)	bið
s	سایشی، لثوی، بی‌واک	ث، س، ص	سال	sâl
z	سایشی، لثوی، واک‌دار	ذ، ز، ض، ظ	زمین	zamin
š	سایشی، لثوی - کامی، بی‌واک	ش	شیر	šir
ž	سایشی، لثوی - کامی، واک‌دار	ژ	ژرف	žarf
ɣ	سایشی، نرم‌کامی، واک‌دار	عربی: غ	عربی: غیب	ɣayb
x	سایشی، ملازی، بی‌واک	خ	خبر	xabar

نشانه آوایی	توصیف آوایی	معادل فارسی یا غیرفارسی	مثال	آوانوشت
h	سایشی، حلقی، بی‌واک	عربی: ح	عربی: حکیم	ḥaki:m
‘	سایشی، حلقی، واک‌دار	عربی: ع	عربی: علیم	‘ali:m
h	سایشی، چاکنایی، بی‌واک	ح، ه	هوش	huš
m	غنه‌ای، دولبی، واک‌دار	م	مادر	mâdar
n	غنه‌ای، دندان‌ی، واک‌دار	ن	نام	nâm
l	کناری، لثوی، واک‌دار	ل	لب	lab
ĭ	کناری، دندان‌ی، واک‌دار	کردی: ر	کردی: گُل (= گُل)	goĭ
r	لرزشی، لثوی، واک‌دار	ر	راه	râh
ɾ	تکریری، لثوی، واک‌دار	دوانی: ر	دوانی: کَر (= قلوه‌سنگ)	kaɾ
y	ناسوده (نیم‌مصوت)، کامی، واک‌دار	ی	یاد	yâd
w	ناسوده (نیم‌مصوت)، دولبی، واک‌دار	عربی: و	عربی: وکیل	waki:l

## ۲. مصوت‌ها (واکه‌ها)

نشانه آوایی	توصیف آوایی	معادل فارسی یا غیرفارسی	مثال	آوانوشت
i	بسته، پیشین، گسترده	ای	میز	miz
ü	بسته، پیشین، گرد	ترکی: او	ترکی: سوت (= شیر)	süt
e	نیم‌بسته، پیشین، گسترده	اِ	مِهَر	mehr
e:	نیم‌بسته، پیشین، گسترده، کشیده	اِ کشیده	کردی مهابادی: شِر (= شیر جنگلی)	še:r
ö	نیم‌بسته، پیشین، گرد	ترکی: اُ	ترکی: گَز (= چشم)	göz
ɛ	نیم‌باز، پیشین، گسترده	نوعی اِ	قائنی: سِ (= سه)	sɛ
a	باز، پیشین، گسترده	اَ	فرش	farš
a:	باز، پیشین، گسترده، کشیده	اَ کشیده	ملایری: شَر (= شهر)	ša:r
â	باز، پسین، گسترده	آ	تاب	tâb

نشانه آوایی	توصیف آوایی	معادل فارسی یا غیرفارسی	مثال	آوانوشت
o	نیم‌بسته، پسین، گرد	أ	گُل	gol
o:	نیم‌بسته، پسین، گرد، کشیده	أ کشیده	کردی مهابادی: رُز (= روز)	ro:ž
u	بسته، پسین، گرد	او	نور	nur
ə	نیم‌باز، مرکزی، گسترده	ا کوتاه	گیلکی: مین (= مَن)	mən
ey	مصوت مرکب	ای	نی	ney
əw	مصوت مرکب	او	ملایری: او (= آب)	əw
ay	مصوت مرکب	عربی: آی	عربی: خَیر	xayr
aw	مصوت مرکب	عربی: آو	عربی: یوم (= روز)	yawm
ây	مصوت مرکب	آی	چای	čây
âw	مصوت مرکب	آو	کردی: آو (= آب)	âw
oy	مصوت مرکب	أی	خوی (نام شهر)	xoy
ow	مصوت مرکب	أو	موز	mowz
uy	مصوت مرکب	أوی	موی	muy

### ۳. نشانه‌های اضافه

نشانه آوایی	توصیف آوایی	مثال	آوانوشت
:	نشانه کشیدگی مصوت*	افتری: یون (= آن‌ها)	yu:n
~	نشانه غنه‌ای‌شدگی مصوت	خوری: کُفْتُن (= افتادن)	koftō
<sup>w</sup>	نشانه لبی‌شدگی صامت	کردی مهابادی: خوار (= خواهر)	x <sup>w</sup> âr
'	نشانه تکیه (باید پیش از هجای تکیه‌دار نهاده شود)	دسته	das'te

**توضیح:** اگر در گویشی آوایی وجود دارد که در جداول بالا نشانه‌ای برای آن پیشنهاد نشده، می‌توان برای نمایاندن آن از نشانه پیشنهادی الفبای آوانگار بین‌المللی (International Phonetic Alphabet) استفاده کرد.

\* کشیدگی مصوت را با نشانه ~ نیز نشان می‌دهند، مانند: ē = ē̄ : o: = ū : u: = ū̄